

KERTEK 2018

címmel és Orosz István rajzaival jelentette meg a Gödöllői Új Művészet Közalapítvány azt a különleges naptárt, amelyet 2017. október közepén mutattak be a Pesti Vigadóban, a Magyar Művészeti Akadémia által rendezett művészeti szimpóziumon. Hogyan született meg a szokványosnak nem mondható naptár ötlete?

Katona Szabó Erzsébet textilművész, a Gödöllői Iparművészeti Műhely vezetője tizenkét év óta, a kertjükben rendezett minden nyári kiállításukra plakátot kért Orosz Istvántól. Éppen tizenhárom mű készült el így, tizenkettő a hónapokhoz, míg a tizenharmadik a naptár címoldalára.

OROSZ ISTVÁN

KERTEK ÉS LABIRINTUSOK

*És jön a Kert, akár az álom,
és növekedni kezd az éjben,
lélegzik, párák, széliánoz,
mint rák a testnek erdejében.
Megfejtethetlen rétegekben
nő útvesztője: titkos ábra,
épül, pusztul, fölépül újra
hold-ütött mohos arca mása
a boldog Botanikának...*

A kert örök nosztalgia. Megidézése a vágyott világnak, s újraélése a Paradicsomnak. Az Édenkertre a teremtésben feltételezett, szerkesztett rendet is rávetíti a képzelet, ezért azután a természeti őserő mellett megjelennek a szabályok is. A kertre a geometria hálói vetülnek, s kirajzolódik a labirintus. Mítoszok, vallások és rituálék kísérelője, a legősibb rajzolatok egyike. Ameny-

nyire logikus a rend iránti vágyakozás, épp annyira emberi a szabadság óhaj-tása, amely gyakorta éppen a rend ellenében, a rendet jelképező geometrikus, szimbolikus és allegorikus ábrázolatok kontrasztjaként jut kifejezésre. Az útvesztő enigmatikus pontja a keresztút, s az útkereszteződésben megjelenő választási kényszer: ez a szabadságra vágyó és a szabadságra ítéltett ember áldott és átkozott emblémája. Az eltévedés lehetősége, a tudat, hogy

bármikor hibásan dönthetünk, ez teszi egyszerre széppé és kétségbeejtővé a labirintusban való bolyongást. Belépni a labirintus kapuján annyit tesz, hogy kilépni az időből, kiszakadni a világból, vállalni a magányosságot, s átengedni magunkat a sors ismeretlen erőinek. Szigorának vagy kegyének. De a labirintusban való tévelygés kulturális lecke és intellektuális kaland is. Aki vállalja, úgy érezheti, hogy együtt gombolyíthatja Ariadné fonálát Dantével, Kafkával, Umberto Ecóval, a katedrálisépítő szabadkőművesekkel és Piranésivel, Richard Longgal vagy éppen Ország Lilivel.

A legszebb kertélmények Itáliához kötnek, Tivoliban a d'Este-kert, Orsini herceg kertje Bomarzóban, vagy a Pitti palotái Firenzében: a Boboli. Nem nehéz észrevenni, hogy ezek a kertek az időben is léteznek, a fák terebélyessé nőnek, a falakra repkény fut, a szökő-

kutak vizét belepi a békanyál és a szobrokat a moha. Hiába látom őket fiatalnak képzeletem képernyőjére vetítve, az esendő, öreg kertek romantikája megejtőbb. Az avart rugdalva Csokonaival dúdoló: „*E helybe andalogni jó, e hely poétának való.*” Meg a magamfajta rajzolóknak.

A szépséges, barokk kertek összerosodnak gyermekkorom kertjeivel: a futballdobogású Sétátérrel Kecskeméten, a szarvasbogárszárny-surrogású tölgyessel Szepezden és, persze, a Hargita utcai kerttel, ahol a bodzalombból szívárogtak elő a legsűrűbb, legbárszorosabb éjszakák. Tudom, nem könnyű elhíttetni, hogy ott vannak a rajzaimban ezek a kertek, pedig akár meg is esküdnék rá. Külön-külön vannak ott, s egyszerre mindnyájan. A kertek, vagy legalábbis a kertektől megtanult eltévedések, magányosságok. A láthatatlanságuk hitelesíti őket. És a titkok, amelyek rám bízattak. A Boldog Botanika arca. A régi vers, amelyet az imént segítségül hívtam, fájdalommal igaz: valódi a kút, az angyal, s talán én is valódi vagyok benne:

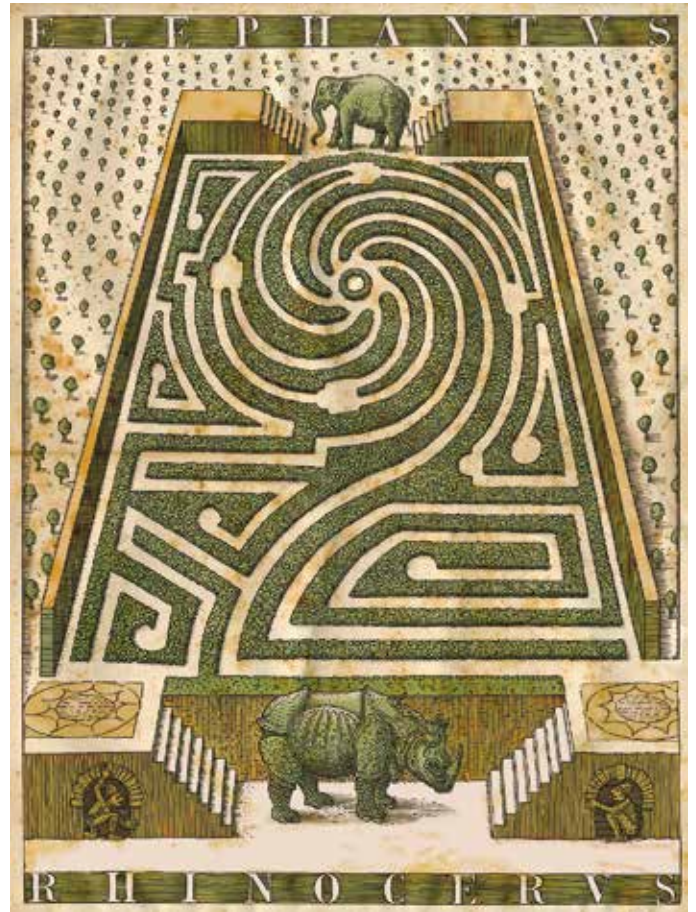
*Valahol ott kell lennie
e labirintus köldökében,
rejtelmesen és feketén,
oly feketén, akár az ében,
a mélységes, nagyodvú kútnak.
Egy angyal minden éjjel ássa,
hallatszik benn, surrog, sziszeg
csillagok fénye zuhanása.
Ott él egy teknősbéka lent,
nő ezer éve elfeledten,
mit beleejtett a fiú,
ki egykor talán én lehettem. ♡*

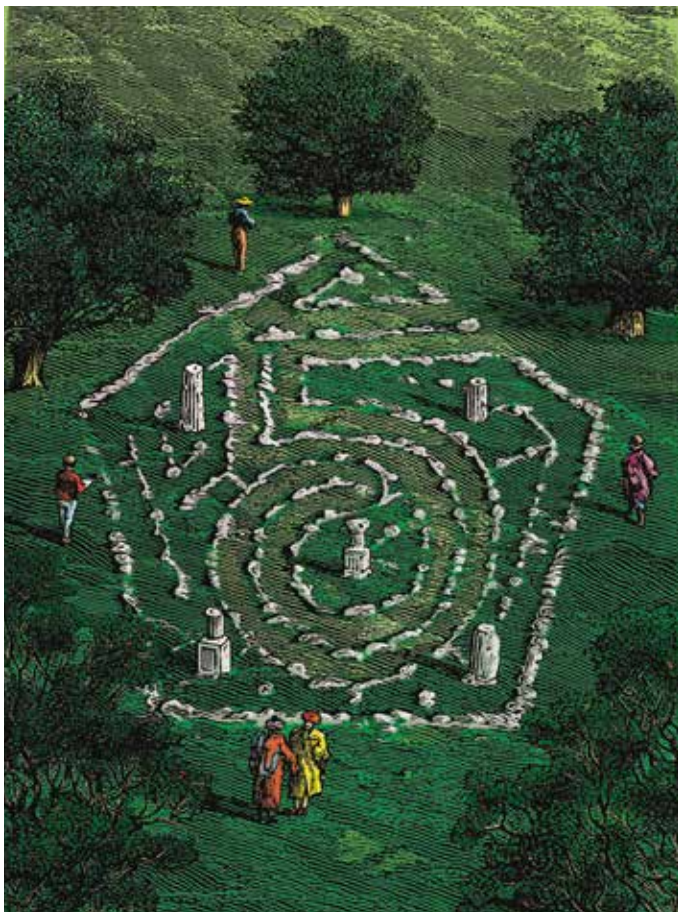
JANUÁR

FEBRUÁR

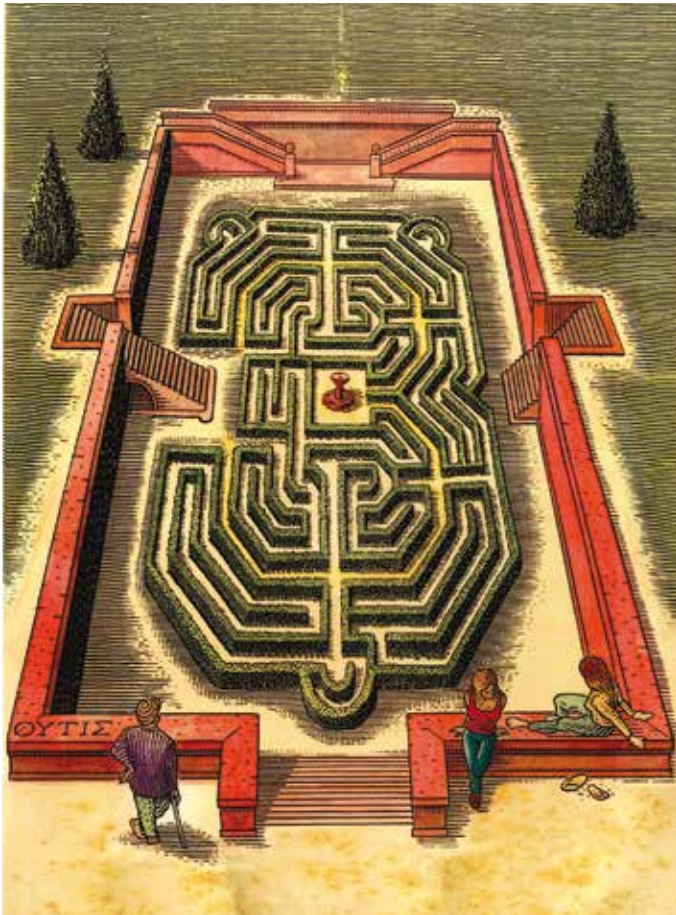
MÁJUS

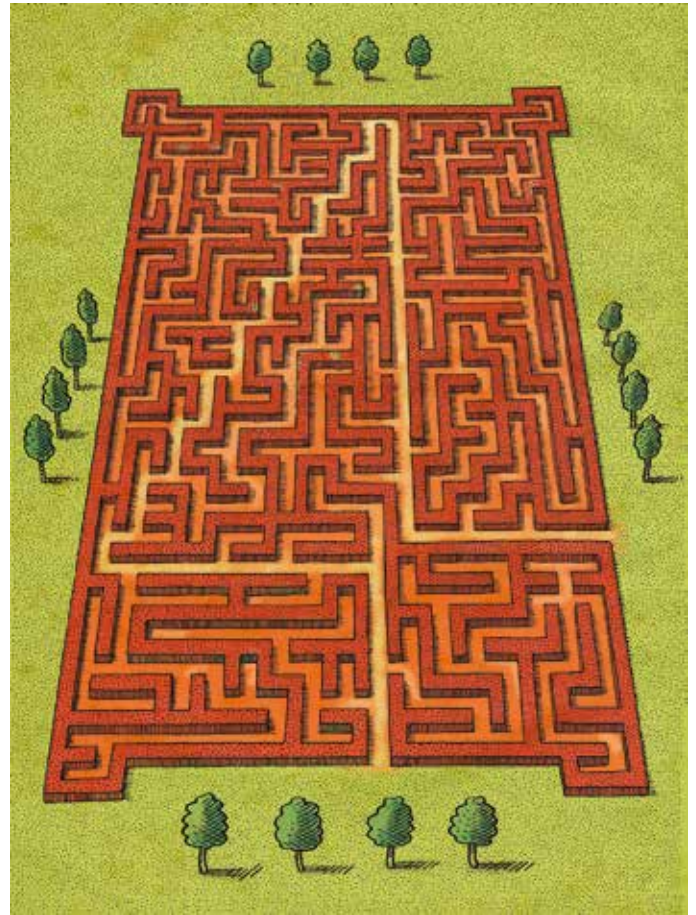
JÚNIUS

MÁRCIUS

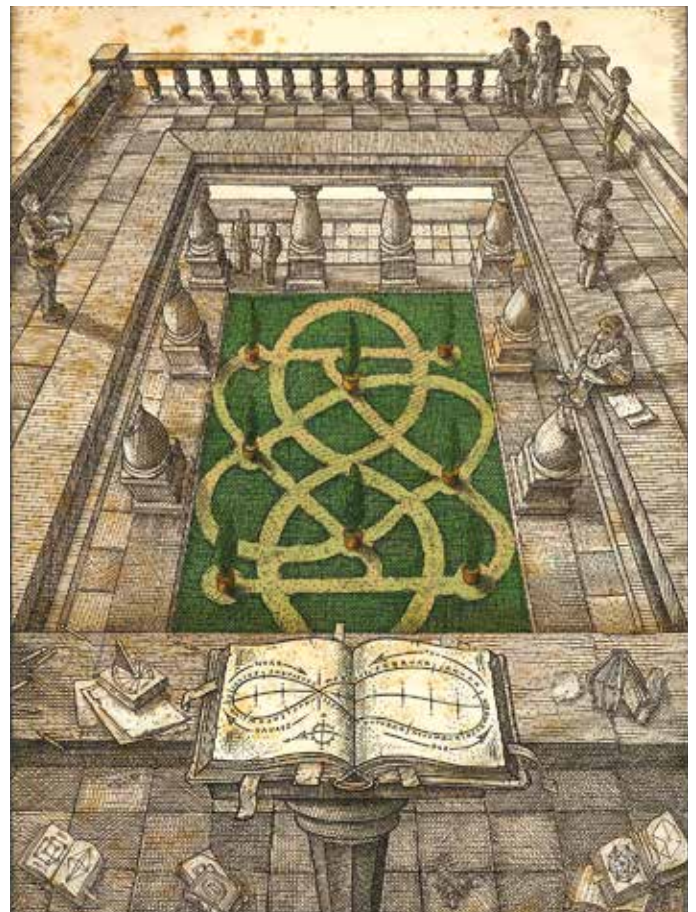
ÁPRILIS

JÚLIUS

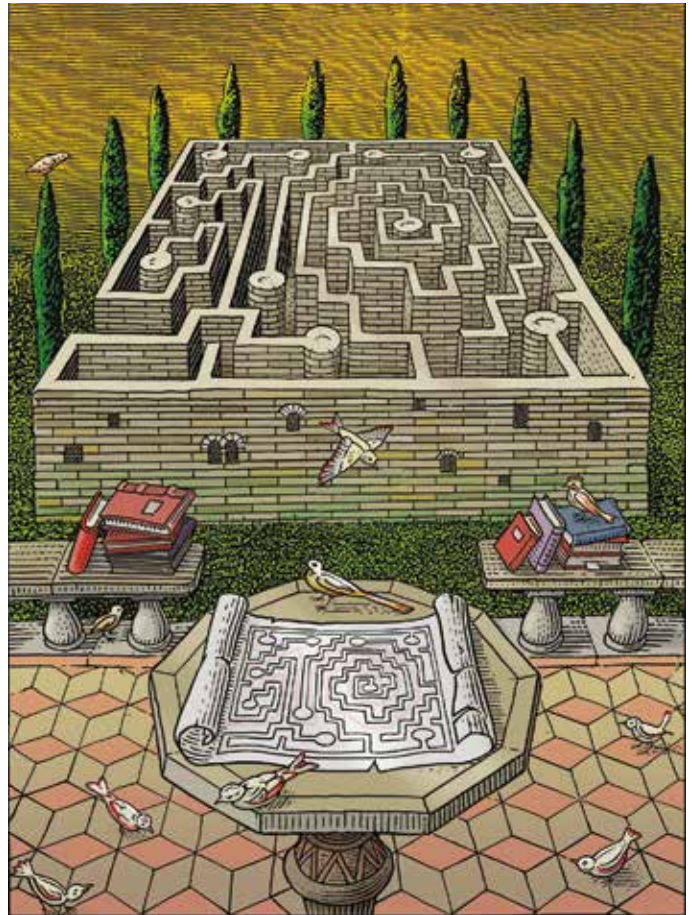
AUGUSZTUS

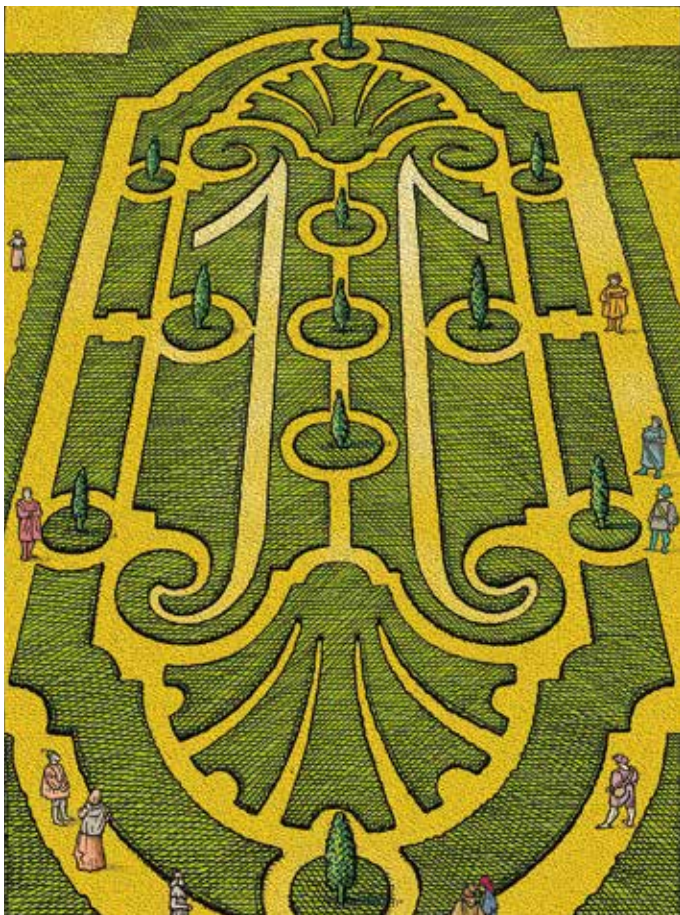
SZEPTEMBER

OKTÓBER

NOVEMBER

DECEMBER

